

Johan väljer skånsk vårraps före höstraps

Nöjd vårrapsodlare. Johan Karlzén, framför den nya MF Cerean 7278 med autolevel som tröskar vårrapsen.

På Rydsgårds Gods utanför Skurup i Skåne, har Johan Karlzén odlat vårraps i snart tio år. Vårrapsen är en billig gröda att odla och passar bra in i gårdens växtföljd och arbetsrytm Under 2006 räddade vårrapsen mycket av höstvetet. Det som kunde tröskas i tid, istället för att krocka med höstrapsströsket.

Text: Anders Adholm, HIR Malmöhus

Johan Karlzén, Rydsgårds Gods utanför Skurup, slutade att odla höstraps i slutet av 90-talet i samband med att gårdens lucerntork lades ner. Höstrapsen hade fram till dess

haft en naturlig plats i växtföljden efter lucern då det fanns gott om tid för jordbearbetning och etablering innan trösksäsongen drog igång. Utan lucern i växtföljden sjönk avkastningsnivån på höstrapsen. Dessutom krockade höstraps-sådden med spannmålsskörden och därför valde Johan att odla vårraps istället.

– Bara man är professionell och odlar vårrapsen på rätt sätt är skillnaden i lönsamheten för vårraps jämfört med höstraps inte så stor, menar Johan Karlzén.

Johan tycker att vårrapsen har ett obefogat dåligt rykte jämfört med höstrapsen. På Rydsgårds Gods pas-

sar vårrapsodlingen bra in i växtföljden och i gårdens arbetsfördelning. Det finns många argument för att odla vårraps, tycker Johan.

Vårrapsen räddade höstvetet

Dagens nya höstvetesorter mognar tidigt och när grannarna fortfarande tröskar höstraps har Johan redan börja ge sig på höstvetet. På Rydsgård finns en halmpanna som också driver torken och Johan tvekar inte att börja tröska höstvetet vid 25 procents vattenhalt. Den tidiga höstveteskörden räddade en större del av höstveteearealen i år, innan regnet började falla. Maltkornet tröskades också med god kvalitet.

När det sedan inte gick att tröska vete, på grund av regnet, var vårrapsen det enda som gick att tröska mellan skurarna.

Johan är glad att han slipper utvintringsproblemen i höstrapsen som alltid var ett bekymmer tidigare. Jämfört med höstraps blir det betydligt mindre skörderester kvar efter vårraps, vilket ger det efterföljande höstvetet bättre förutsättningar för etablering. Johan tycker också att det är skönt att slippa låsa upp lagringskapacitet i torken när spannmålsskörden drar igång.

– Man kan istället i lugn och ro plocka in vårrapsen när spannmålsskörden är avslutad.

Etablering är A och O

I år odlade Johan sorten Stratus och den nya sorten Joplin. För att lyckas med vårraps krävs en bra etablering. Det kommande vårrapsfältet förbereds redan på hösten med en glyfosatsprutning av den insådda rödsvingelfånggrödan. Om våren kommer tidigt är en jordbearbetning i mars med Ecomat att föredra. Då hinner jorden värmas upp tills det är dags för sådd och vårrapsen kommer upp snabbt. Blir våren sen är det viktigt att spara på markfukten och inte torka ut jorden med en djup bearbetning.

– Då tar jag istället fram harven och bearbetar grunt före sådden, berättar Johan.

Att söka stödet vårbearbetning är bara dumt, enligt Johan. Fånggrödan blir för kraftig samtidigt som det kräver en djupare bearbetning före sådden som kan torka ut jorden om våren blir sen. Det är viktigt att vårrapsen sås i fuktig jord precis som sockerbetorna. Jorden får inte vara för kall vid sådden för då växer bara ogräsen. Kommer vårrapsen igång bra täcker rapsen snabbt marken och då behövs ingen ogräsbekämpning. Vårrapskalkylen tål inte dyra Butisansprutningar. Vårrapsen får cirka 135 kilo kväve per hektar.

Många baggsprutningar

Rapsbaggarna måste kontrolleras tidigt! Redan när de första baggarna hittas sätts den första bekämpningen in.

– Under de senaste fem åren har jag sprutat rapsbaggarna i medeltal tre gånger per säsong, säger Johan.

Man bör förvänta sig mellan två och fyra bekämpningar. Rapsbaggarna på Rydsgård bekämpas huvudsakligen med Mavrik och Sumithion. Bor kör Johan separat, eftersom det inte lämpar sig att blanda med insekticiderna.

Medel 25 deciton per hektar

I år blev vårrapsen en besvikelse på grund av torkan i juli och regnet i augusti och avkastade bara cirka 20 deciton per hektar, men rekordåret 2005 gav vårrapsen drygt 30 deciton per hektar, torkad och rensad vara. I medeltal avkastar vårrapsen på Rydsgårds Gods kring 25 deciton per hektar.

Odlingsekonomi

Vårraps har en hög oljehalt, vilket ger cirka 7 kronor högre pris per deciton, jämfört med höstraps. De lägre odlingskostnaderna för vårraps (75 kilo mindre kvävegiva och ingen ogräsbekämpning), samt möjligheten att odla en fånggröda före vårrapsen ger sammantaget en skillnad på nästan 2000 kronor mellan vårraps och höstraps. Detta motsvarar en fröskörd på cirka 8 deciton per hektar. Avkastar vårrapsen 25 deciton per hektar måste alltså höstrapsen avkasta 33 deciton per hektar för att kalkylerna skall vara likvärdiga. Sedan får man väga in övriga argument som läglighetseffekter, arbetsplanering med mera. På Rydsgård väger argumenten för vårraps tyngre än för höstraps.

Johan odlar inte vårraps i samma växtföljd som sockerbetorna på grund av spillrapsproblemen som kan uppstå. Han tvekar däremot inte att göra det om han behöver.

– Kan man odla sockerbetor kan man odla vårraps. □

Rydsgårds Gods

Odlare: Johan Karlzén

(inspektor)

Ägare: Urban och Ulrik Wehtje

Areal: Drygt 1100 hektar varav 720 hektar åker, 300 hektar skog och 100 hektar utarrenderat.

Grödor 2006, cirka hektar

Höstvete	260
Vårraps	90
Rödklöverfrö	20
Rajsvingelfrö	20
Malkorn	60
Vårvete	90
Ärter	70
Socketbetor	30
Vallar	25
Trädor	25
Poppel/Energiskog	30

10 år med vårraps på Rydsgård

Medelskörden i vårraps ligger på 25 deciton per hektar vilket ekonomiskt motsvarar 33 deciton höstraps.

- Vårraps ger bra arbetsfördelning. Höstvetet kan skördas tidigt.
- Viktigaste momentet är etableringen. Jorden ska vara varm och fuktig för att ge snabb uppkomst. Då slipper man ogräsproblem och dyra sprutningar.
- Rapsbaggarna behöver ofta bekämpas 2-4 gånger – i tid!